

Vett och etikett på IBG

- En labbinstruktion

Vett och etikett på IBG – En labbinstruktion

Innehåll

- 1 Välkommen till IBGs kurslaboratorier**
- 2 Lokaliteter**
 - 2.1 Labbrockar
 - 2.2 Klädskåp
- 3 Ordningsregler**
- 4 Allmänna rutiner**
 - 4.1 Autoklaver och sterilskåp
 - 4.2 Disk
 - 4.3 Utspillda bakterier
 - 4.4 Lösningar och medier
 - 4.5 Trasig labbutrustning
 - 4.6 Handskar
 - 4.7 Tvätt av labbrock
 - 4.8 Anmälan av arbetsskador och tillbud
- 5 Säkerhet**
 - 5.1 Allmänt
 - 5.2 Åtgärder vid brand
 - 5.3 Åtgärder vid stänk i ögonen
 - 5.4 Arbete med kemikalier
 - 5.5 Arbete med flytande kväve
 - 5.6 Arbete med kanyler (injektionsnålar)
- 6 Avfall**
 - 6.1 Allmänt
 - 6.2 Hantering av ej smittförande avfall
 - 6.3 Hantering av smittförande avfall
 - 6.4 Hantering av kemikalieavfall
- 7 Laboratorieinstrument**
 - 7.1 Allmänt
 - 7.2 Automatpipetter
- 8 Laboratoriepersonal**

1 Välkommen till IBGs kurslaboratorier

Denna skrift innehåller anvisningar för studenter och labblärare för laboratoriearbete på IBG, och klargör vilket ansvar som ligger på studenter, labblärare (lärare på kurs) respektive laboratoriepersonal (IBGs fasta labbpersonal). Läs igenom skriften innan du börjar första laborationen.

Förhoppningen är att vi ska höja säkerheten och trivseln på våra laboratorier. Är du osäker på något så tveka inte att fråga!

2 Lokaliteter

2.1 Labbrockar¹

Labbrock kan köpas av laboratoriepersonalen (ibg-lab@ibg.uu.se). Betalningen av rocken kan bara göras med bankkort eller Swish.

2.2 Klädskap

I A-korridorens plan 0 på BMC finns ett antal omklädningsrum med klädskap. Tillträde till dessa rum sker med passerkort. Studenter som vill ha ett skåp kan kvittera ut passerkortet i BMC:s reception: B7, plan 1.

På EBC finns förvaringsskåp i källarplanet under laboratiekorridoren. Ta med eget hänglås. Observera att skåpen ska tömmas vid vårterminens slut. Efter det klipps kvarvarande lås och skåpen töms på innehåll.

¹ Förkortningarna labb, labba och labbrock finns med som godkända förkortningar i Svenska akademiens ordlista (SAOL).

3 Ordningsregler

- **Ytterkläder och väskor får inte förvaras inne i labbet. Om hängare inte finns i anslutning till labbet måste skåp nyttjas.**
- Labbrock ska användas.
- Studenter ska laborera under tillsyn av labblärare eller amanuens.
- Mat och dryck får inte intas på laboratoriet.
- Var noggrann med handhygien och använd inte handskar utanför laboratoriet.
- På BMC: Ta inte glasvaror från kemins skåp. Glasvaror finns i diskrummet och i gången utanför diskrummet.
- Kontrollera att fönster är stängda vid hemgång. Släck lamporna.

4 Allmänna rutiner

4.1 Autoklaver och sterilskåp

Autoklaver och sterilskåp sköts av laboratoriepersonalen. Ställ aldrig tillbaka öppnade behållare med mätpipetter eller liknande i förvaringsskåpen.

4.2 Disk

Diskvagn finns på varje laboratorium. Skölj ur och ta bort märkning på varor som ska diskas. Kom ihåg att inget kontaminerat får ställas på diskvagnen! Rör och glasmaterial innehållande bakterier ska avdödas med jodopax (använd handskar eftersom jodopax är

allergent). Jodlösningen får inte hällas ut i avloppet, utan hålls på kärl för destruktion. Kärlen skall märkas med innehåll.

4.3 Utspillda bakterier

Utspillda bakterier behandlas med 70% sprit och torkas upp. För bänksterilisering används 70% tvättsprit.

4.4 Lösningar och medier

Kursledare eller labblärare skickar beställnings- och materiallistor till laboratoriepersonalen **minst 4 veckor** före kursstart (ibg-lab@ibg.uu.se)!

4.5 Trasig labbutrustning

När du upptäcker att någon labbutrustning är trasig, lägg den i den uppmärkta lådan. Märk trasig utrustning med vad som är fel och kontakta laboratoriepersonal.

4.6 Handskar

Använd inte samma handskar en hel laboration utan byt handskar efter olika moment. Handskar skyddar inte för långvarig kontakt med kemikalier. Vid kontaminering – byt direkt och släng handskarna i riskavfallskartong!

4.7 Tvätt av labbrock

Tvätta gärna din labbrock minst en gång per termin.

4.8 Anmälan av arbetsskador och tillbud

Om tillbud sker ska labblärare kontakta skyddsombuden på IBG: Lena Henriksson (lana.henriksson@ibg.uu.se) och Hanna Olsén (hanna.olsen@ibg.uu.se). De kommer hjälpa till med anmälan.

Om du råkar ut för en arbetsskada, anmäl detta till Kammarkollegiet:
<https://www.kammarkollegiet.se/vara-tjanster/forsakring-och-riskhantering/anmal-skada/sjukdom-eller-olycksfall>

5 Säkerhet

5.1 Allmänt

*Kontrollera placering för nöddusch, ögonskölningsutrustning och brandpost samt utrymningsvägar. **Labblärare har säkerhetsgenomgång med studenter vid kursstart.***

Labblärare ska ha gjort en riskbedömning för varje laboration. Tidigare riskbedömningar finns i pärmar hos Carin (BMC) och Banafsheh/Peter (EBC).

5.2 Åtgärder vid brand

- Rädda först de som är i uppenbar fara.
- Larma brandförsvaret genom att ringa 112.
- Varna övriga som hotas av branden.
- Släck branden om det bedöms möjligt.
- Utrym byggnaden och bege er till återsamlingsplatsen.
 - BMC: Planen utanför stora entrén till Rosendalsgymnasiet.
 - EBC: Gräsplanen vid parkeringen mot Norbyvägen.
- Använd ej hissar
- Stäng dörrar för att hindra rökspridning.
- Avdela om möjligt någon som möter brandförsvaret.

5.3 Åtgärder vid stänk i ögonen

- Använd ögondusch.
- Vid allvarligare fall kontakta ögonkliniken.

Kontaktlinser bör inte bäras på laboratoriet eftersom det kan medföra ökad risk för ögonskada.

5.4 Arbete med kemikalier

- Läs varningstexten innan du använder en kemikalie!
- Farliga kemikalier som runnit ut på golv eller bänk täcks med absorptionsmedel, t.ex. vermikulit, och samlas upp i kartong för kemavfall. Kontakta laboratoriepersonalen.
- Arbeta i dragskåp samt använd skyddsglasögon och handskar.
- Vid fenolstänk på huden – spreja med PEG 400 och skölj noga med vatten.
- Vid vägningar av kemikalier, gör rent vågen efteråt. Om spill uppstår som kräver särskild utrustning, finns skyddsutrustning i kemikalierummet att använda, som visir, kraftiga gummihandskar, gasmask, sopborste och skyffel.
- Om egna blandningar görs, innehållande farliga kemikalier, ska de märkas med kemikalienamn samt farosymboler.

5.5 Arbete med flytande kväve

- Använd speciella kvävetermosar för förvaring av flytande kväve. En vanlig termos kan explodera.
- Använd skyddsglasögon och termohandskar.

5.6 Arbete med kanyler (injektionsnålar)

- Efter användning ska skyddshylsan inte sättas tillbaka på kanylen.
- Kanylen ska slängas direkt i speciell avfallsbehållare.

6 Avfall

6.1 Allmänt

Det är viktigt att hantera och destruera labbavfall enligt gällande lagar och förordningar för att skydda människor och miljö.

Bedömning av vilket avfall som genereras ska ingå i riskbedömningen för laborationen. Fråga labblärarna om du som student är osäker på hur man hanterar och destruerar labbavfall, t.ex. smittförande avfall etc. Som smittförande avfall räknas toxiner, prioner, virus, bakterier (t.ex. *E. coli*), svampar och parasiter som kan orsaka sjukdom hos människor, djur eller växter. Tänk på att blod räknas som smittförande.

6.2 Hantering av ej smittförande avfall

- Pappershanddukar får kastas i **papperskorg**.
- Stickande/skärande material som t.ex. pasteurpipetter, kanyler, skalpellblad, samt objektglas slängs i **gul plastbehållare** (Hazardous waste – Including glassware!).
- Tomma papperskartonger och plast som går att återvinna, läggs i uppmärkt låda (Recycling).

6.3 Hantering av smittförande avfall

- Kontaminerade handskar, pappershanddukar, eppendorfrör, spetsar, plattor samt kontaminerat stickande/skärande material slängs i gul riskavfallsbehållare.
- Biologiskt avfall såsom små djur, organ, vävnader och blod går som riskavfall men läggs i en separat behållare som förvaras i frys.
- Överblivna bakteriekulturer avdödas med jodopax och hälls på kärl för destruktion. Kärlen skall märkas med innehåll.
- Genetiskt modifierade organismer/mikroorganismer (GMO/GMM) avser organismer med genetiska förändringar som inte uppstått naturligt. För att förhindra att GMO och GMM inte skadar människor och miljö så hanteras dessa som

biologiskt avfall eller smittförande avfall och slängs i de gula avfallslådor som finns på labb. På BMC är dessa gula lådor märkta med vit etikett för deklarerings av innehållet.

6.4 Hantering av kemikalieavfall

- Kemikalier, t ex fenol, hålls i plastflaskor/dunkar och förvaras i dragskåp. Märk flaskorna noggrant med innehåll och datum.
- Blanda inte olika kemikalier utan att rådfråga labblärare eller laboratoriepersonal.
- Akrylamidgeler slängs i riskavfallsbehållare.
- Inga frätande, brandfarliga, giftiga eller miljöfarliga ämnen får hållas i avloppet!

7 Laborieinstrument

7.1 Allmänt

Fråga labblärare/laboratoriepersonal efter manual eller instruktion innan du använder ett instrument. Trasig utrustning ska märkas med felbeskrivning samt meddelas laboratoriepersonalen.

7.2 Automatpipetter

- Pipetten är ett precisionsinstrument. Hantera den varsamt!
- Förvara pipetten i sitt ställ.
- **Undvik att ta bort ejektorn.** Den fungerar som stöd för spetshållaren.
- Använd samma pipetter under en och samma laboration.
- Om pipetten känns trög eller annorlunda, lämna den till laboratoriepersonalen för service, eller märk den och lägg i uppmärksade lådan för trasigt material.

8 Laboratoriepersonal

På laboratoriet arbetar:

EBC:

Banafsheh Seyyed Khezri, banafsheh.seyyed@ibg.uu.se,

018 - 471 6431 (kemikalier & material)

Peter Lillhager, peter.lillhager@ibg.uu.se, 018 - 471 6431 (kemikalier & material)

Karina Lagerström, karina.lagerstrom@ibg.uu.se, 073 - 469 75 53 (material)

BMC:

Peter Lillhager, peter.lillhager@ibg.uu.se, 018 - 471 4162 (kemikalier & material)

Carin Backlin, carin.backlin@ibg.uu.se, 072 – 999 97 47 (kemikalier & material)

Karina Lagerström, karina.lagerstrom@ibg.uu.se, 073 - 469 75 53 (material)

Intendent (arbetsrum på EBC):

Afsaneh Ahmadzadeh, afsaneh.ahmadzadeh@ibg.uu.se,

018 - 471 4125 / 070 - 42 50 113

Institutionstekniker (arbetsrum på BMC och EBC):

Mats Omarin, mats.omarin@ibg.uu.se,

018 - 471 4134 / 070 - 4250 114

Trasig utrustning: Märk den, kontakta labbpersonal och berätta vad som är fel, eller märk och lägg i uppmärkt låda.